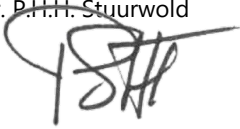

NOTITIE

Onderwerp	Oplegnotitie Quicksan ecologie - beoordeling bos- en natuurgebied buiten NNN
Project	Kadeverbetering Steendam Tjuchem
Opdrachtgever	Waterschap Hunze en Aa's
Projectcode	110010
Status	Definitief 05
Datum	11 december 2020
Referentie	110010/20-019.037
Auteur(s)	mw. M.C.E. Wildenburg MSc

Gecontroleerd door	ir. W.B. Roosen
Goedgekeurd door	ir. P.H.H. Stuurwold
Paraaf	

Bijlage(n)	Aanleg nieuwe weg kadeverbetering
------------	-----------------------------------

Aan	Waterschap Hunze en Aa's	H. Bosman, S. Hoekstra
	Gemeente Midden-Groningen	J. Veldman
	Provincie Groningen	B. van Berkel

Kopie	-
-------	---

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

Het waterschap Hunze en Aa's is genoodzaakt de kade aan de zuidzijde van het Afwateringskanaal van Duurswold tussen Steendam en Tjuchem te versterken. In de huidige situatie voldoet de kade niet aan de geldende veiligheidsnormen. Daarnaast is gebleken dat in verband met waterveiligheid de erftoegangsweg niet op de kade gewenst is, de huidige gebiedsontsluiting niet aansluit bij verleende vergunningen en de verkeersveiligheid en veiligheidsbeleving van gebruikers niet geborgd is. De gemeente Midden-Groningen treedt hierdoor tijdens het project samen met het waterschap op als gezamenlijke opdrachtgever, ook richting de omgeving. In de planvorming is op basis van hetzelfde integraal ontwerp een Projectplan waterwet alsmede een aanpassing van het bestemmingsplan uitgewerkt.

In het kader hiervan is in december 2019 een Quicksan flora en fauna opgesteld waarin de voorgenomen werkzaamheden zijn getoetst aan de Wet natuurbescherming (Wnb), waaronder gebiedsbescherming (Natura 2000) en soortbescherming vallen. Daarnaast is getoetst of de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten hebben op gebieden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) [lit. 1].

Het voornemen heeft ook betrekking op bos- en natuurgebieden buiten het NNN. Het doel van deze oplegnotitie is om de effecten van de kadverbetering op aangewezen bos- en natuurgebieden buiten het NNN te beoordelen volgens het kader dat volgt uit artikel 2.47 van de Omgevingsverordening Groningen (2016). Tevens is het doel om eventueel noodzakelijke vervolgstappen, maatregelen of compensatie in kaart te brengen zodat het gewijzigde bestemmingsplan vastgesteld kan worden.

1.2 Leeswijzer

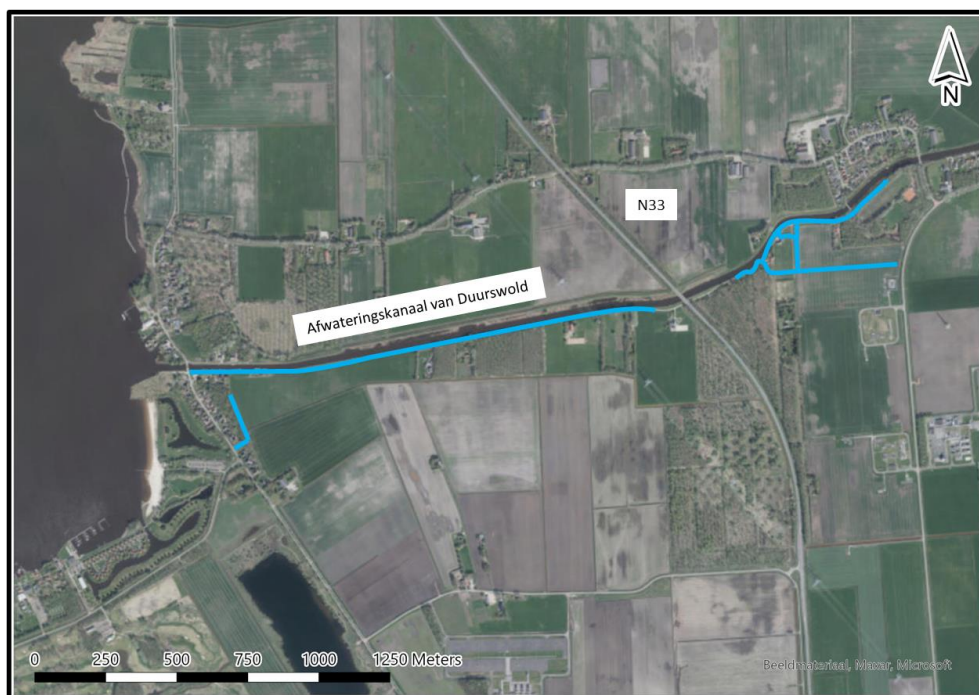
Hoofdstuk 2 beschrijft het plangebied en de voorgenomen werkzaamheden. Hoofdstuk 3 geeft het toetsingskader voor aangewezen bos- en natuurgebieden buiten het NNN zoals dat volgt uit artikel 2.47 van de Omgevingsverordening. In hoofdstuk 4 wordt beschreven wat de effecten van het voornemen op de bos- en natuurgebieden buiten het NNN zijn en worden deze beoordeeld binnen het beschreven toetsingskader. Hoofdstuk 5 geeft verder de noodzakelijke maatregelen en vervolgstappen weer die uit de beoordeling volgen. In hoofdstuk 6 zijn de geraadpleegde bronnen opgenomen.

Aangezien dit document een oplegnotitie betreft, worden het plangebied, de voorgenomen werkzaamheden en voorkomende natuurwaarden, voor zover deze ook al in de voorgaande Quicksan zijn beschreven, slechts kort benoemd. Voor een nadere beschrijving wordt verwezen naar de voorgaande Quicksan [lit. 1].

2 PLANGEBIED EN VOORGENOMEN WERKZAAMHEDEN

Het plangebied betreft het dijktraject van het Afwateringskanaal van Duurswold tussen de dorpen Steendam en Tjuchem en het gebied ten zuiden van de dijk, gelegen in de gemeente Midden-Groningen in de provincie Groningen (afbeelding 2.1). Het plangebied ligt in een landschap gekenmerkt door uitgestrekte agrarische terreinen (weilanden en bouwland) afgewisseld door bospercelen. In het landschap liggen meerdere boerderijen en woonhuizen. Ook liggen er verspreid door het gebied sloten. Voor een nadere toelichting op het plangebied en de voorgenomen werkzaamheden wordt verwezen naar de voorgaande Quicksan [lit. 1].

Afbeelding 2.1 Globale ligging van het plangebied

De voorgenomen werkzaamheden betreffen onder andere de scheiding van snel en langzaam verkeer ten behoeve van de verkeersveiligheid en de waterveiligheid van de kade. Aan de zuidzijde van de kade wordt hiervoor een nieuwe erftoegangsweg aangelegd (afbeelding 2.1). Daarnaast wordt aan de oostzijde van de N33 een nieuwe erftoegangsweg aangelegd. Deze nieuwe erfontsluitingsweg begint bij Afwateringskanaal 12 en welke vervolgens bij Afwateringskanaal 4 het bos in afbuigt richting het oosten naar de Kooilaan. De erfontsluitingsweg loopt via de landerijen door naar het oosten en sluit hier aan op de Ooster Zandenweg. Ten behoeve van het aanleggen van de erfontsluitingsweg en de kadeverbetering dienen er bomen gekapt te worden. Voor deze oplegnotitie zijn dit de relevante werkzaamheden.

3 TOETSINGSKADER BOS- EN NATUURGEBIEDEN BUITEN HET NNN

Bos en natuurgebieden buiten het Natuurnetwerk Nederland

In artikel 2.47 van de Omgevingsverordening is middels het ‘Nee, tenzij-principe’ de planologische bescherming vastgelegd van bos- en natuurgebieden buiten het Natuurnetwerk Nederland. Deze gebieden zijn aangewezen in kaart 6 van de bijlagen bij de Omgevingsverordening (geconsolideerde versie september 2020) [lit. 2].

‘Nee, tenzij-principe’

Het ‘Nee, tenzij-principe’ wil zeggen dat op aangewezen bos- en natuurgebieden buiten het Natuurnetwerk Nederland, geen bestemming of gebruik van de grond (binnen de vastgestelde bestemming) plaats mag vinden waardoor significante aantasting van het areaal van de gronden, of van de actuele natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het bos- of natuurgebied optreedt, tenzij:

a:

- er sprake is van een groot openbaar belang; en
- er geen andere mogelijkheden zijn; en
- de negatieve effecten waar mogelijk worden beperkt, terwijl de overblijvende effecten gelijkwaardig worden gecompenseerd;

of b:

- de ingreep kleinschalig van aard is; en
- schade zoveel mogelijk wordt voorkomen; en
- resterende schade volledig wordt gecompenseerd; en
- er netto winst optreedt voor de belangrijke kenmerken en waarden in termen van areaal, kwaliteit en samenhang.

In bijlage 2 van de Omgevingsverordening zijn voor verschillende deelgebieden binnen de provincie Groningen landschappelijke karakteristieken, abiotische kenmerken en natuurlijke waarden aangewezen.

Wanneer er sprake is van compensatie, dient het bestemmingsplan een toelichting te bevatten welke een verantwoording geeft over:

- de aard en omvang van de effect beperkende- en compenserende maatregelen;
- de begrenzing van het compensatiegebied;
- de manier waarop de compensatie duurzaam is verzekerd.

4 EFFECTBEPALING EN -BEOORDELING

Het plangebied overlapt met gebieden die zijn aangewezen als bos- en natuurgebieden buiten het NNN. Hiervan wordt een klein deel gekapt om ruimte te maken voor de dijkversterking, watergangen onderhoudspaden en/of de nieuwe weg. Tevens kunnen de voorgenomen werkzaamheden verstoring veroorzaken op natuurwaarden van deze gebieden.

Afbeelding 4.1 Overzicht van bos- en natuurgebieden buiten het NNN (lichtgroen) in het plangebied (lichtblauwe lijn) [lit. 3]

4.1 Areaalverlies

Twee gebieden van bos- en natuur buiten het NNN waar ruimtebeslag op plaats vindt zijn getypeerd als beheertypen eiken-/beukenbos (N15.02) en één als vochtig bos met productie (N16.04). Op afbeelding 4.2 is dit weergegeven. Het bos- en natuurgebied buiten NNN bij de schaatsbaan bij Tjuchem is niet getypeerd als een specifiek beheertype.

Afbeelding 4.2 Overzicht van beheertypen van bos- en natuurgebieden buiten het NNN, bij het plangebied [lit. 3]

Afbeeldingen 4.3 en 4.4 geven de te kappen arealen binnen bos- en natuurgebieden buiten het NNN weer, de oppervlaktes zijn samen met de beheertypen in tabel 4.1 opgenomen. In bijlage I staan grotere versies van afbeeldingen 4.3 en 4.4 opgenomen.

Afbeelding 4.3 Ontwerp (boven) en te kappen areaal in bos- en natuurgebied buiten NNN (onder, geel gearceerd) ten westen van de N33

Afbeelding 4.4 Ontwerp (boven) en te kappen areaal in bos- en natuurgebied buiten NNN (onder, geel gearceerd) ten oosten van de N33

Afbeelding 4.5 Te kappen areaal in bos- en natuurgebied buiten NNN (geel gearceerd) ter plaatse van de schaatsbaan bij Tjuchem

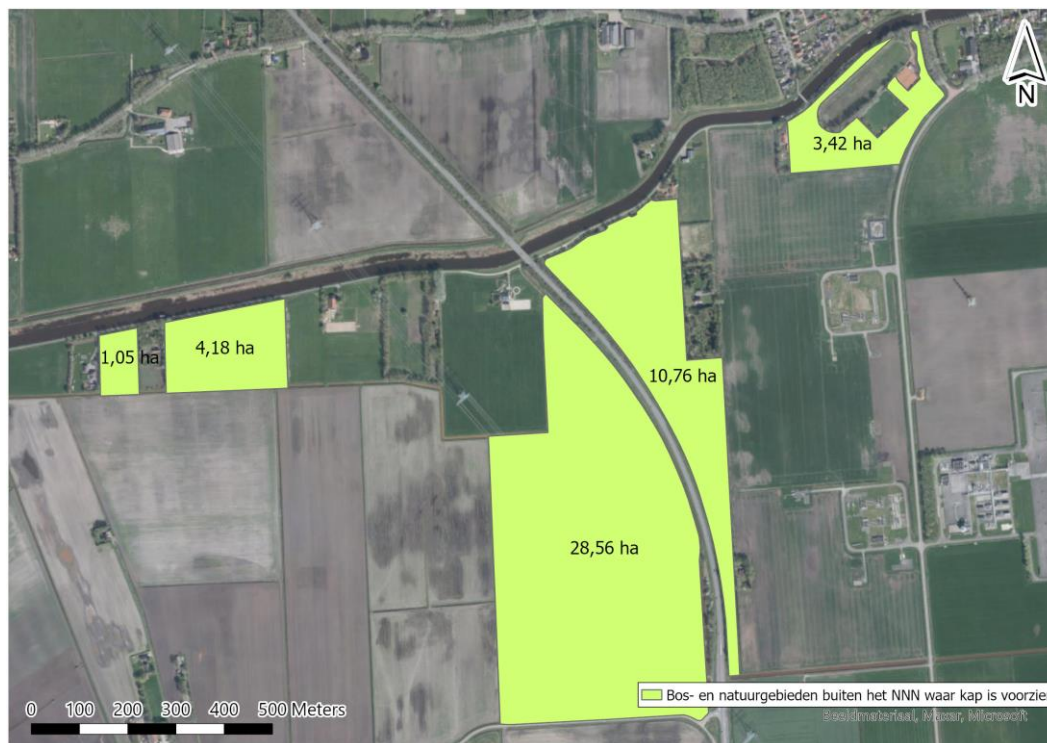

Tabel 4.1 Areaal te kappen bos- en natuurgebied buiten NNN

Locatie	Beheertype	Aantal m ²
STR02 T 501 (afbeelding 4.3)	Dennen-, eiken- beukenbos (N15.02)	1.009
STR02 T 505 (afbeelding 4.3)	Vochtig bos met productie (N16.04)	2.861
STR02 T 900 (afbeelding 4.3)	Vochtig bos met productie (N16.04)	753
STR02 T 915 (afbeelding 4.4)	Vochtig bos met productie (N16.04)	2.245 + 92
STR02 T 607 (afbeelding 4.5)	Geen	119
TOTAAL		7.079

In totaal hebben de aanwezige bosgebieden in de huidige situatie een oppervlakte van 479.746 m² (48 ha, afbeelding 4.6). Daarvan gaat langs de randen aan de zijde van het kanaal 7.079 m² (0,7 ha) verloren. Ten opzichte van de totale oppervlakte aan bos ter plaatse is er sprake van een afname van slechts 1,5 %. De bosgebieden ten westen en oosten van de N33 worden hierin functioneel als één geheel gezien. Beide bosgebieden zijn namelijk geïdentificeerd als 'vochtig bos met productie' waarvoor BIJ12 kwalificerende soorten heeft bepaald. De N33 is geen barrière voor de kwalificerende soorten, dit zijn namelijk vogelsoorten die geen last hebben van de N33 bij gebruik van het bosgebied als hun leefgebied [lit. 4]. Het bosgebied functioneert dus als één geheel als vochtig bos met productie, ondanks de aanwezigheid van de N33 en is ook als zodanig meegeteld. Hierbij wordt opgemerkt dat zelfs als het westelijke bosgebied niet wordt meegeteld, omdat de N33 wel een barrière zou kunnen zijn voor niet-kwalificerende grondgebonden zoogdieren, de procentuele afname van de huidige bosgebieden door de voorgenomen werkzaamheden nog steeds slechts 3,6 % is.

Afbeelding 4.6 Totale oppervlakten van de bosgebieden waar de voorgenomen werkzaamheden kap voorzien

4.2 Functioneren van de bosgebieden

Naast de kwantitatieve waarde in termen van areaal bevatten de bosgebieden ook natuurwaarden in de vorm van leefgebied voor plant- en diersoorten en de samenhang met de omgeving en omliggende gebieden. Dit bepaalt samen het functioneren van de bosgebieden.

De bosgebieden bieden leefgebied voor plant- en diersoorten. Dit is een natuurwaarde die ook onder de planologische bescherming van 'bos- en natuurgebieden buiten het NNN' valt. De betreffende bospercelen zijn als beheertypen 'dennen-, eiken- en beukenbos' en 'vochtig bos met productie' aangewezen (zie tabel 4.1). Voor NNN-beheertypen zijn door BIJ12 kwalificerende plant- en diersoorten geïdentificeerd [lit. 4].

De voorgenomen werkzaamheden leiden niet tot aantasting van de plantengemeenschap. De afname van het oppervlakte bos is slechts 1,5 % van de bestaande bosgebieden en betreft bovendien maximaal een strook van slechts circa 10 m breed aan de buitenzijde en tevens smalle zijde van de bosgebieden. Er is geen sprake van versnippering en het overblijvende bos op de percelen is groot genoeg om in stand te blijven. De bosrand heeft in de huidige situatie geen speciale soortensamenstelling of waarde en betreft bovendien de donkere noordrand van de bosgebieden. De waarden van de bosrand zijn daardoor beperkt. De nieuw te ontstane bosrand zal zich dan ook snel als een gelijkwaardige bosrand ontwikkelen.

Op het perceel vlak ten oosten van de N33 wordt voor de aanleg van de weg een strook van circa 10 m breed en een strook van maximaal 5 m breed gekapt waardoor twee 'punten' van het bos overblijven. Deze doorsnijdingen zijn echter zeer smal en leveren geen barrière op voor de verspreiding van plantensoorten. Met Staatsbosbeheer, de beheerder van het betreffende bosperceel, is bovendien reeds overeen gekomen dat de overblijvende punt weliswaar in eigendom overgaat, maar als bos behouden blijft. Dit is ook met de nieuwe eigenaar (bewoners van Afwateringskanaal 4) afgestemd. Dit bosperceel blijft daarom als geheel functioneren.

Voor beide typen bos zijn als kwalificerende diersoorten enkel verschillende algemeen voorkomende soorten broedvogels geïdentificeerd. Het betreft broedvogels waarvan het nest niet jaarrond beschermd is. De vogels maken namelijk ieder jaar een nieuw nest en zijn niet gebonden aan een specifieke broedplek. De kleine afname dat bovendien aan de rand van het bosperceel plaatsvindt, of de kap van smalle stroken, heeft geen merkbare invloed op het functioneren van het bosperceel voor deze vogelsoorten.

Naast de kwalificerende soorten die voor de beheertypen zijn geïdentificeerd kan een bosgebied ook een functie voor soorten hebben die onder de Wet natuurbescherming zijn beschermd. Dit is in de eerder uitgevoerde Quickscan reeds beoordeeld. Hieruit bleek dat de voorgenomen werkzaamheden in de bospercelen niet leiden tot negatieve effecten op beschermde soorten [lit. 1].

De bos- en natuurgebieden buiten het NNN dienen tevens in samenhang met het omliggende landschap en omliggende (beschermd) gebieden beschouwd te worden. Ook deze samenhang is een natuurwaarde van de betreffende gebieden. De afname van het oppervlakte bos is echter zodanig klein dat de bestaande samenhang van de bosgebieden onderling en de omliggende omgeving niet worden aangetast. Het gaat namelijk om stroken van circa 10 m breed langs één van de korte zijden van elk perceel. Een afstandsverschil van 10 m leidt niet tot isolatie van een bosgebied, plant- en diersoorten kunnen een dergelijke (extra) afstand namelijk zonder problemen overbruggen. De afstanden tussen de bosgebieden in het plangebied zelf blijven bovendien gelijk.

4.3 Conclusie

De kadeversterking leidt tot een (kleine) afname van het areaal bos- en natuurgebied buiten het NNN. In navolging van het NNN-beleid wordt elke afname van areaal als een significante afbreuk aan de bos- en natuurgebieden buiten het NNN beschouwd. Het ruimtesbeslag en de voorgenomen werkzaamheden leiden echter niet tot een aantasting van andere natuurwaarden van de bosgebieden. Het functioneren van de bosgebieden op zichzelf, of in samenhang met elkaar of met andere gebieden in de omgeving, wordt niet merkbaar beïnvloed door de voorgenomen werkzaamheden.

5 CONCLUSIE

De voorgenomen werkzaamheden leiden door de kap van bomen tot een significante aantasting van 'bos- en natuurgebieden buiten het NNN' vanwege een kleine afname van het areaal.

In artikel 2.47 van de Omgevingsverordening Groningen is de planologische bescherming vastgelegd van bos- en natuurgebieden buiten het NNN. Volgens dit artikel geldt dat significante aantasting van het areaal van de gronden, of van de actuele natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het bos- of natuurgebied niet is toegestaan, tenzij sprake is van een groot openbaar belang (art 2.47 onder 1, sub a) danwel de ingreep kleinschalig is van aard (art. 2.47 onder 1, sub b).

In dit geval is sprake van een groot openbaar belang. Vaststelling is dan alleen mogelijk indien er een groot openbaar belang is die de voorgenomen werkzaamheden noodzakelijk maakt, als er geen andere mogelijkheden zijn en als negatieve effecten zoveel mogelijk worden beperkt en overblijvende effecten gelijkwaardig worden gecompenseerd.

Groot openbaar belang en geen alternatieven

De voorgenomen werkzaamheden worden uitgevoerd in het kader van de water- en verkeersveiligheid. De huidige kade voldoet niet aan de geldende veiligheidsnormen en ook is het vanwege de waterveiligheid ongewenst dat een erfontsluitingsweg op de kade ligt. Daarnaast is ook de verkeersveiligheid in de huidige situatie onvoldoende. Vanwege de verkeersveiligheid is gekozen om langzaam en snelverkeer te scheiden en vanwege het zeer zettingsgevoelige gebied is de erfontsluitingsweg naast de kade gebracht. Voor een duurzame en toekomstbestendige oplossing is gekozen voor een oplossing in grond en, vanuit afstemming met de omgeving middels informatieavonden en keukentafelgesprekken, is gebleken dat het huidige plan

het voorkeursalternatief is wat veel draagvlak heeft. De voorgenomen werkzaamheden worden dus uitgevoerd wegens een groot openbaar belang en er is geen andere mogelijkheid die minder effecten teweeg brengt.

Compensatie

De negatieve effecten van de voorgenomen werkzaamheden worden beperkt en overblijvende effecten worden gelijkwaardig gecompenseerd. Voor de kap van bomen is geen mitigatie mogelijk, het verlies aan areaal dient daarom volledig gecompenseerd te worden. In totaal wordt 7.079 m² van de bospercelen gekapt. Dit dient 'gelijkwaardig' gecompenseerd te worden. Gelijkwaardig wil zeggen dat de compensatie op eenzelfde manier moet functioneren en dezelfde planologische bescherming krijgt als de huidige natuur. Dit betekent dat compensatie aansluitend aan bestaande natuur plaatsvindt en vergelijkbaar wordt aangelegd als het verlies aan natuurareaal. Het gaat dan voornamelijk om bos met soorten als populier, es, esdoorn, beuk, haagbeuk, eik, iep en els (vochtig bos met productie) of dennen, eiken, beuken en/of berken (dennen-, eiken-, beukenbos). Bij voorkeur vindt compensatie plaats bij de bosgebieden waar het areaalverlies optreedt, anders bij bosgebieden in de provincie Groningen. De compensatie moet binnen drie jaar na vaststelling van het bestemmingsplan gerealiseerd zijn. Hiertoe is in de regels van het bestemmingsplan een voorwaardelijke verplichting voor de natuurcompensatie opgenomen.

De beste kans voor compensatie van areaalverlies bestaat door de te realiseren compensatie te bundelen met de bosaanplant die facultatief is opgenomen in het landschapsplan dat hoort bij de aanpassing van de N33. Ook liggen er kansen om de compensatie te combineren met de visie Steendam-Tjuchem, EVZ (ecologische verbindingszone) of de opgave voor bosontwikkeling van de provincie Groningen. De gemeente Midden-Groningen en de provincie Groningen kijken gezamenlijk naar de meest geschikte locatie voor compensatie. Vanuit de gemeente Midden-Groningen en het waterschap Hunze en Aa's is budget beschikbaar gesteld voor de compensatie.

Met bovenstaande wordt voldaan aan de vereisten uit artikel 2.47 Omgevingsverordening zodat het bestemmingsplan vastgesteld kan worden.

6 LITERATUUR

- 1 Flora en fauna Steendam Tjuchem - Quickscan flora en fauna in het kader van een geplande kadverbetering, referentie: 110010/20-007.134, Witteveen+Bos, 8 mei 2020.
- 2 Omgevingsverordening provincie Groningen 2016, geconsolideerde versie september 2020.
- 3 Provincie Groningen kaartapplicatie.
<https://provgroningen.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=b72f436266eb4de38a87c0a2fb0ecca9>. Geraadpleegd november 2020.
- 4 Bij12. Index natuur en landschap, natuurtypen. <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/index-natuur-en-landschap/de-index-natuur-en-landschap/natuurtypen/>. Geraadpleegd november 2020.

BIJLAGE: AANLEG NIEUWE WEG KADEVERBETERING

Afbeelding I.1 Aanleg nieuwe weg kadeverbetering

